

ГАЗЕТА

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

COGNOCERE. DOCERE. ERUDIRE.

Видається з 1 січня 1817 року

Випуск 6–7 від 29 грудня 2023 року

Колонка ректора

ЩАСЛИВИХ ЗИМОВИХ СВЯТ!

Ось і добігає кінця 2023 рік. Він був непростим. Непростим буде й наступний. Проте ми міцно стоїмо. Кожен на своєму місці наближає Перемогу. Бо ми разом, ми єдині у своєму прагненні до захисту європейських цінностей та встановлення справедливості.

У ці дні особливо хочеться подякувати нашим захисникам та захисницям, які захищають нас та всіма силами виборюють щасливе майбутнє для наших дітей та онуків! Сьогодні ми згадуємо наших співвітчизників, які віддали свої життя на полі бою з агресором. Наші герої назавжди в наших серцях, і пам'ять про них житиме в поколіннях!

Навіть в часи війни та випробувань Каразінський міцно тримається та

демонструє найкращі результати своєї діяльності. І я дякую кожному та кожній, хто належить до спільноти університету. Дякую викладачам, науковцям та працівникам за їхню творчу, самовіддану та наполегливу працю! Дякую нашим креативним та яскравим студентам, які генерують нові ідеї та успішно втілюють їх у життя!

Дякую випускникам, які знову й знову повертаються до своєї alma mater! Дякую нашим партнерам та друзям з усього світу! Дякую амбасадорам Каразінського, які представляють університет в Україні та за її межами!

Хочу звернутися до вас словами видатного українця, почесного доктора Каразінського університету Івана Франка:

*З новим роком, браття милі,
В новім щастю, в новій силі
Радісно вітаю вас
І бажаю, щоб в здоров'ю,
В мирі, з братньою любов'ю
Відтепер ішов вам час.
І бажаю, щоб ми згідно,
Сміло, свідомо, свобідно
Йшли до спільної мети:
В своїй хаті жить по-своmu,
Не коритися нікому,
Лад найкращий завести.*

З Новим роком, друзі!
Перемоги та подальшого поступу!

*Професор Тетяна КАГАНОВСЬКА,
ректор університету.*

Дивовижний університет

ГОДИННИК НА КАРАЗІНСЬКОМУ ЗНОВУ ПРАЦЮЄ!

Одним із символів Каразінського університету є годинниковий велетен на фасаді головного корпусу. Ось уже 60 років щогодини бій курантів карбував час, який не зупинявся! На каразінській споруді електромеханічний прилад з'явився в 1963 році. Його встановили Віктор Натаров та Микола Терещенко. Подекуди відбувалася модернізація, ремонт та заміна зношених деталей, і годинник чесно служив та ніс часову варту!

На початку широкомасштабного вторгнення рфії крилатими ракетами ворог ударив по центру міста: каразінський Біг-Бен уперше зупинився... Вибуховою хвилею та осколками пошкодило будівлю альма-матер, розбило вікна, зачепило зовнішній та внутрішній годинниковий механізм. Аж ось напередодні нового 2024 року стрілка каразінського годинника знову зарухалася, час тихо відновився. Чому тихо? Хто і як сьогодні дбає про годинниковий механізм? Що було найважчим у відновленні? Про це розповість головний механік Юрій ПЛЕТНЬОВ.

Юрій Григорович: «Дуже мало відомостей залишила нам історія про цей годинник. Його вироблено у 1956 році в радянському союзі. Зв'язки з заво-

дом-виробником втрачено, тому власними силами почали шукати тутешнього годинникаря, який добре знає тонкощі роботи таких давніх приладів, ще й погодиться полагодити годинникового велетеня на даху. Після пошкодження вибуховою хвилею було найважче знімати та замінювати годинникові стрілки, оскільки кожна – вагою понад 30 кг та завдовжки 1 м 80 см, до того ж робити це треба було на шаленій висоті. Раніше для цих робіт винаймали спеціальні служби.

На щастя, вдалося відшукати людину, яка по життю захоплюється годинниками, збирає, реставрує та лагодить найскладніші механізми. За ремонт Каразінського хронометра взявся Володимир БЕЛЕЧУК, який у минулому працював у місцевій службі техобслуговування ліфтів, тому має досвід висотних робіт. Зауважу, що у 2019 році мали легку модернізацію, війна та пошкодження, зокрема й редуکتора всередині, змусили проводити капітальний ремонт годинника. Залишилося лише відкоригувати абсолютну точність, щоб можна було звіряти до секунди. Каразінський годинник зараз йде тихо, тому що війна, і щоб не підтримувати рівень тривоги в епоху сирен».

Вдячні каразінським хранителям часу, службі головного інженера та головно-го механіка, що виправили ситуацію та запустили механізм напередодні Нового року! Віримо, що це гарна прикмета, коли на будівлі відновлено хід часу.

Текст: Ліна ТИМАРСЬКА.

*Фото: Вікторія ЯКИМЕНКО,
Михайло ПРОЦЕНКО.*

Рейтинги

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У РЕЙТИНГУ QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS: SUSTAINABILITY 2024

5 грудня 2023 року опубліковано міжнародний рейтинг QS World University Rankings: Sustainability 2024, у якому представлені майже 1 400 університетів

з усього світу. Каразінський університет вперше увійшов до цього рейтингу та посів третє місце серед українських університетів і 821–840 позицію в глобальному масштабі.

Загалом до рейтингу ввійшли 8 українських закладів вищої освіти:

Національний університет «Львівська політехніка» (647 місце в глобальному масштабі);

Сумський державний університет (741–750 позиція в глобальному масштабі);

Каразінський університет (821–840 позиція);

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (861–880 позиція);

Львівський національний університет імені Івана Франка (1051–1100 позиція);

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (1101–1150 позиція);

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (1151–1200 позиція);

Харківський національний університет радіоелектроніки (позиція 1201+).

Методологія рейтингу містить індикатори, розроблені для вимірювання здатності інституції долати найбільші світові екологічні, соціальні та управлінські виклики. Серед цих індикаторів показники сталого розвитку навколишнього середовища та показники соціального впливу, зокрема рівність, обмін знаннями, освітній вплив, працевлаштування тощо.

Міжнародна діяльність

КАРАЗІНЦІ РОЗВИВАЮТЬ МІЖНАРОДНУ НАУКОВУ СПІВПРАЦЮ В ГАЛУЗІ ТЕРМОЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Завідувач кафедри прикладної фізики та фізики плазми навчально-наукового інституту «Фізико-технічний факультет», заступник генерального директора Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» академік Ігор Гаркуша разом із представниками 17 країн-учасниць та Європейською комісією від імені програми EURATOM, а також консорці-

умом європейських термоядерних лабораторій (EUROfusion) та Fusion for Energy (F4E) взяв участь у засіданні другого керівного комітету міжнародного дослідного інфраструктурного проєкту “The International Fusion Materials Irradiation Facility – Demo Oriented NEutron Source” (IFMIF-DONES).

Україна набула статусу спостерігача в

цьому проєкті в жовтні 2023 року. Його мета – створення та експлуатація нового джерела термоядерних нейтронів, що призначене для тестування, перевірки та кваліфікації матеріалів для майбутніх термоядерних електростанцій, зокрема DEMO (європейського прототипу демонстраційного термоядерного реактора). Представник України взяв участь у засіданні комітету вперше.

Участь у DONES дозволить науковцям України мати безпосередній доступ до результатів досліджень, а Україна продовжить розвивати необхідні знання та експертизу за напрямом термоядерного синтезу, які дозволять створювати, експлуатувати та розвивати власну термоядерну енергетику й будуть гарантувати енергетичну безпеку та енергетичну незалежність у майбутньому.

Гранти

СТУДЕНТКИ КАРАЗІНСЬКОГО ОТРИМАЛИ ГРАНТ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ США «ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА КОРДОНОМ У CERN»

Вітаємо студенток третього курсу ННІ «Фізико-технічний факультет» Ірину Капран та Вероніку Батянову з отриманням гранту Державного департаменту США «Дослідження за кордоном у CERN».

Студентки поїдуть до CERN (найбільшої лабораторії фізики елементарних частинок у світі, яка розташована неподалік від м. Женева, Швейцарія) взимку 2024 року та приєднаються до активної дослідницької групи, з якою братимуть участь у поточній роботі. Дослідження

передбачають широкий спектр тем фізики високих енергій, зокрема аналіз бозонів Хіггса, пошуки нової фізики, розробку та оновлення детекторів та багато іншого.

Цю односеместрову програму фінансує Державний департамент Сполучених Штатів через Місію США в Женеві, Швейцарія.

Бажаємо успіхів та нових наукових здобутків переможцям!

Досягнення

КАРАЗІНЦЯ БОГДАНА КОЖУХОВСЬКОГО НАГОРОДЖЕНО МЕДАЛЮ «ЗА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ УКРАЇНІ»

Випускника бакалаврату навчально-наукового інституту «Фізико-технічний факультет» Богдана Кожуховського Указом Президента України Володимира Зеленського нагороджено медаллю «За військову службу Україні».

У лютому 2022 року Богдан добровільно пішов захищати нашу державу.

Пишаємося його мужністю і відвагою! Вітаємо з почесною нагородою, зичимо Богдану міцного здоров'я, витримки, незламної сили духу та якнайшвидшої Перемоги України!

Жінки в науці

КАРАЗІНЦІ СЕРЕД ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ L'ORÉAL-UNESCO 2023 В УКРАЇНІ

Вітаємо фіналісток премії: старшу наукову співробітницю, доцентку навчально-наукового ННІ «Фізико-технічний факультет» Ольгу Максакову; доцентку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», випускницю ННІ «Фізико-технічний факультет» 2011 року Ксенію Мінакову.

В Україні конкурс проводять уже 5 років поспіль. Премія розширює можливості жінок у науці та долає гендерні стереотипи, підтримує відзначення талановитих науковиць, а також заохочує обирати наукові професії.

Освіта попри війну

КАРАЗІНЦІ РОЗПОЧАЛИ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ РЕГЕНСБУРГА ЗА ПРОГРАМОЮ ОБМІНУ

16 жовтня 2023 року в межах меморандуму про міжнародне співробітництво між Каразінським університетом та Університетом Регенсбурга (Німеччина) розпочалось очне навчання студентів 2-го курсу медичного факультету за програмою обміну.

Студентів прийняв факультет біології та доклінічної медицини на чолі з його деканом, професором Ральфом Вітцгалем.

Наразі студенти мають можливість навчатися в класичному німецькому університеті з доступом до високотех-

нологічного обладнання для проведення практичних занять з гістології, фізіології та мікробіології, повної бази мікропрепаратів з гістології та банку мікроорганізмів, а також ознайомитися з європейським підходом до медичної освіти.

Університет привітно зустрів наших студентів і забезпечив їх житлом, доступом до повного державного соціального пакета і можливістю безплатно удосконалювати німецьку мову.

Окрім реалізації освітньої програми за спеціальністю «Медицина» і ознайомлення з її особливостями у провідному європейському закладі вищої освіти, каразінці мають доступ і до насиченої студентської програми, що сприяє налагодженню міжнародних зв'язків та прогресивних проєктів на перехресті наук уже на етапі навчання.

Відлуння свята

КАРАЗІНСЬКА КАЗКА НА ДЕНЬ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

10 грудня у «ЄрміловЦентрі» панувала справжня казкова атмосфера, лунав щирий дитячий сміх і звуки фантастичної музики.

Так відбулося святкування Дня святого Миколая для найменших членів університетської родини Каразінського й Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

«Ми з вами вже другий рік поспіль зустрічаємося в безпечному просто-

рі, тому що першочергово турбуємося про безпеку наших дітей. Сьогодні ми відзначаємо свято, і я впевнена, що справжнє щастя для вас, батьків, – це щасливі очі ваших діточок, щоб вони жили в сильній і незалежній Україні», – привітала гостей ректорка Тетяна Кагановська.

Наталія Говорухіна, ректорка Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, також виступила з вітальним словом і зазначила, що Каразінський – це серце Харкова, а Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського – його душа.

Гості заходу мали унікальну можливість послухати концерт симфонічного оркестру ХНУМ імені І. П. Котляревського

(художній керівник і диригент – Юрій Дяченко). На малечу також чекало інтерактивне заняття з арттерапії та казкова вистава театру маріонеток.

Вдячні партнерам за співпрацю та можливість подарувати дітям моменти щастя в ці складні часи.

Текст: Маргарита МОРОЗ.

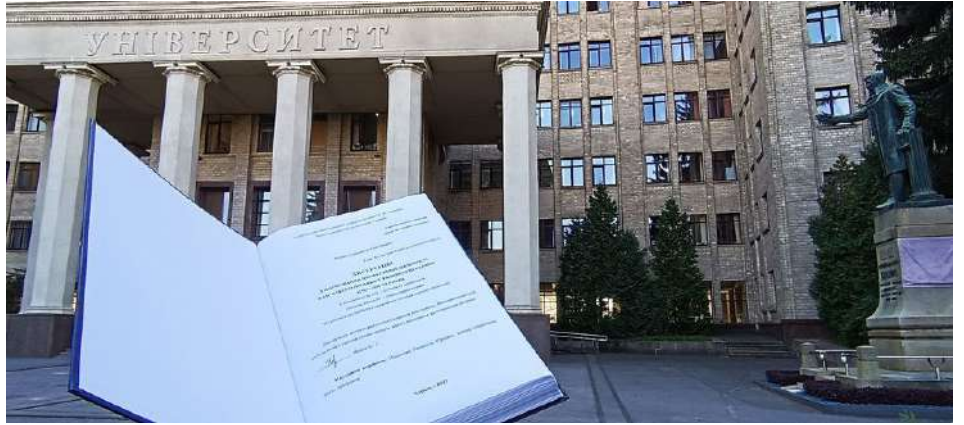
Фото: Вікторія ЯКИМЕНКО.

Захисти. Phd Event 2023

PER ASPERA AD ASTRA: ОЛЕКСАНДР НОВАК

Усі наукові ступені зараз, в часи COVID-19 та триваючого повномасштабного російського вторгнення, даються здобувачам непросто. Тому кожен захист дисертації – це подія в житті науковця і вищого навчального закладу.

7 грудня 2023 року в університетських стінах відбувся успішний захист дисертації доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» випускника аспірантури історичного факультету Олександра Новака. Проторувати шлях до науки допомагала наукова керівниця – професорка Людмила Посохова. Дисертаційне дослідження Олександра Новака виконане на тему «Унормування професійної діяльності пам'яткоохоронців у радянській Україні (1919–1930-ті рр.)» Одноголосним рішенням представників спеціалізованої вченої ради дисертанту

був присуджений ступінь доктора філософії з галузі знань.

Олександр Новак: «Висловлюю подяку членам спеціалізованої вченої ради, викладачам історичного факультету Харківського національного університету

ім. В. Н. Каразіна, а також всім рідним та близьким людям, що були поруч зі мною всі ці роки! Щиро вдячний ЗСУ за можливість займатися науковою діяльністю! Сподіваюся, що цей захист стане для мене не лише підсумком значної частини життя, а й відправною точкою для нових звершень!».

НОВІ ГОРИЗОНТИ ВІКТОРІЇ КРИЖАНІВСЬКОЇ

Маємо ще одну чудову подію! Наша колега заступниця директора центру зв'язків з громадськістю Вікторія Крижанівська успішно захистила кандидатську дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності соціологія, дослідивши надзвичайно цікаву тему «Студентський абсентеїзм в інформаційному суспільстві».

Щиро вітаємо з успіхом вихованки і наукового керівника – кандидата політичних наук, доцента Максима Фоломєєва. Нехай цей успіх надихає на нові звершення і відкриває нові горизонти!

НОВІ НАУКОВІ ЗВЕРШЕННЯ: МИКИТА БУЛАХОВ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Міністерство освіти і науки України

Микита Булахов

ДИСЕРТАЦІЯ

**«РОЛЬ НЕЛОКАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УЛЬТРАХОЛОДНИХ БОЗЕ-ГАЗАХ З
УРАХУВАННЯМ СПІНОВИХ СТУПЕНІВ СВОБОДИ»**

Спеціальність 105 – «Прикладна фізика та наноматеріали»
(Галузь знань 10 – Природничі науки)
Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Здобувач: **Булахов Микита Сергійович**
Науковий керівник: Слюсаренко Юрій Вікторович

Вітаємо випускника аспірантури кафедри матеріалів реакторобудування та фізичних технологій ННІ «Фізико-технічний факультет» Микиту Булахова з успішним захистом дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, який відбувся 19 грудня 2023 року.

Вітаємо його наукового керівника – професора кафедри матеріалів реакторобудування та фізичних технологій, академіка НАН України Слюсаренка Юрія Вікторовича з успіхом його вихованця.

Центр післядипломної медичної освіти

СТОМАТОЛОГІЧНА ОСВІТА ЗНОВУ В КАРАЗІНСЬКОМУ!

Понад 100 років тому внаслідок злочинних, антиукраїнських дій радянської влади Каразінський університет закритий для майбутніх лікарів-стоматологів. Минуло століття і команда відданих служінню найкращому університету країни за ініціативи та підтримки ректорки, професорки Тетяни КАГАНОВСЬКОЇ виправляє помилки історії. Наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2023 р. № 487-л Харківському національному університету імені В. Н. Каразіна надано право на підготовку здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю 221 «Стоматологія». Також нещодавно на базі Харківської обласної стоматологічної поліклініки відкрито клініко-симуляційний стоматологічний центр Каразінського університету! Напередодні зимових свят ми поспілкувалися з директором центру післядипломної медичної освіти, доцентом Олександром Козловим, аби дізнатися, як у прифронтовому Харкові під час війни будуть готувати майбутніх лікарів-стоматологів, яка медична освіта чекає на них у новому 2024 році.

– Пане Олександр, як з’явилась ідея повернути стоматологічну освіту й науку в Каразінському?

– За ініціативи ректорки Каразінського університету, професорки Тетяни КАГАНОВСЬКОЇ сформовано команду однодумців, яка ще рік тому стала до підготовки до ліцензування магістерської програми за спеціальністю 221

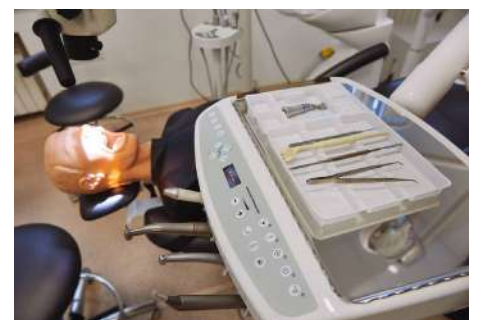

«Стоматологія». До складу робочої групи увійшли проректори з науково-педагогічної роботи Анатолій БАБІЧЕВ та Олександр ГОЛОВКО, деканеса медичного факультету Тетяна ЛЯДОВА, завідувач кафедри стоматології Андрій НІКОНОВ, директор центру післядипломної медичної освіти Олександр КОЗЛОВ та інші. Слід зазначити, що всебічну підготовку до впровадження освітньої діяльності та ліцензування спеціальності здійснював майже увесь колектив медичного факультету та адміністрація університету. Десятки людей долучилися до цієї нелегкої справи.

– Подальші плани щодо розвитку стоматологічної освіти та науки в Каразінському університеті?

– З самого початку провадження освітньої діяльності в галузі стоматології, а починалася вона з післядипломної освіти лікарів-стоматологів та підвищення кваліфікації, планувалося створення цілісної та повної системи підготовки лікарів-стоматологів від шкільної парти до вершин професійної кар’єри. З ліцензуванням магістерської програми 221 «Стоматологія» Каразінський став ще на крок ближчий до омріяного результату. Наразі триває підготовка до ліцензування освітньої діяльності в галузі післядипломної освіти, зокрема

навчання в інтернатурі, а наступним кроком стане ліцензування PhD-програми. Таким чином, випускники шкіл будуть приходити на навчання на стоматологів у Каразінський після школи й залишатися слухачами освітніх заходів упродовж усього періоду навчання та професійної діяльності: магістратура, інтернатура, заходи підвищення кваліфікації, PhD-програми.

– Поділіться інформацією про співпрацю з медичними фахівцями в галузі стоматології та використання сучасних технологій у процесі навчання?

– На цей час кафедра стоматології має декілька клінічних баз, які є провідними стоматологічними закладами охорони здоров’я області та міста. Це Харківська обласна стоматологічна поліклініка та Міська клінічна стома-

Центр післядипломної медичної освіти

тологічна поліклініка № 1. Додатково маємо договори про співпрацю ще з декількома приватними стоматологічними клініками, які є провідними в певних галузях стоматологічної допомоги завдяки наявності унікального високотехнологічного обладнання. Велика увага до клінічних баз не випадкова, бо концепція провадження освітньої діяльності в галузі стоматології будується на тріаді: потужна теоретична підготовка із залученням можливостей інших факультетів університету задля формування міждисциплінарного освітнього середовища, відпрацювання практичних навичок в умовах сучасного симуляційного центру з обладнанням провідних світових брендів і формування клінічного мислення та мистецтва лікування в умовах реальної клінічної практики на сучасному лікувально-діагностичному обладнанні. Усі компоненти тріади зібрані та сформовані на найвищому рівні, тому ми маємо можливість презентувати найближчим часом унікальне освітньо-професійне середовище для студентів, лікарів-інтернів та лікарів-практиків.

– Коли заплановано відкриття та для кого призначений новий симуляційний центр? Ваш меседж каразінцям напередодні 2024 року?

– Симуляційних центра – насправді два. Перший, розміщений у північному корпусі Каразінського університету, сформований симуляційним обладнанням для відпрацювання початкових практичних навичок і орієнтований більше на підготовку студентів молодших курсів. Другий, розміщений на базі Харківської обласної стоматологічної поліклініки, орієнтований більше на підготовку студентів старших курсів, лікарів-інтернів та лікарів-практиків в умовах реальної клінічної практики або на симуляційному обладнанні клінічного рівня. Обидва центри укомплектовані, перевірені та чекають відвідувачів. Наразі тривають пілотні тренінги, у ході яких в умовах реального проведення заняття зі слухачами відпрацьовують методологію інтеграції симуляційних технологій в освітній процес та удосконалюють навчально-методичні підходи. Наприкінці грудня відбулася офіційна презентація клініко-симуляційного стоматологічного центру Каразінського університету в обласній стоматологічній поліклініці. Це єдиний подібний центр серед українських вищої освіти, який створює таку потужну базу практики. Крім того, сьогодні Каразінський підписав договір про співробітництво з «БОДНАРКЛІНІК»,

у межах якого будемо здійснювати взаємодію у сфері наукової, освітньої, організаційно-виховної, культурної діяльності та спільної організації з забезпечення і вдосконалення медичної допомоги населенню. Підтримати Каразінський прийшов Таравнех Шакір Джаміль – це випускник університету, а сьогодні – відомий лікар. Він подарував клініко-симуляційному центру інструменти для проведення практичних занять, зокрема ендодонтичні зонди й лотки для стерилізації, а кафедрі стоматології вручив подяку від українського бренду Meddins. Тож цей клініко-симуляційний центр стане невід’ємною частиною навчання майбутніх лікарів. Інноваційне обладнання надасть змогу підготувати якісних фахівців, надавати студентам достатню кількість практики, а також проводити заходи в межах післядипломної медичної освіти. Гарантуємо майбутнім студентам стовідсоткову реалізацію Каразінської практики підготовки кращих фахівців – фундаментальна міждисциплінарна підготовка із залученням декількох факультетів найкращого класичного університету країни, опанування практичних навичок в сучасному симуляційному центрі та відпрацювання фахових компетенцій в умовах реальної клінічної практики на базі провідного закладу охорони здоров’я регіону! Працюємо задля Перемоги! Навчаємо найкращих! Лікарям-стоматологам у Каразінському бути! Здоров’я та миру у новому 2024 році!

Любов АНТОЩЕНКО, студентка.

Фото: Вікторія ЯКИМЕНКО,
Софія ЖУК, студдекан,
третьокурсниця медичного
факультету.

Наука і війна. Ексклюзивне інтерв'ю

«ГОЛОВНИЙ ПЛАН — ВИСТОЯТИ І ПЕРЕМОГТИ: І В МАСШТАБІ КРАЇНИ, І В МАСШТАБІ НАШОЇ НАУКОВОЇ СПІЛЬНОТИ», — НАУКОВИЦЯ ВАЛЕРІЯ ТРУСОВА

Валерія Трусова – людина вельми знана та шанована серед українських та світових науковців. Вона наймолодша членкиня-кореспондентка Національної академії наук України, дослідниця, яка входить до списку найуспішніших вчених-жінок, докторка фізико-математичних наук, завідувачка кафедри медичної фізики та біомедичних нанотехнологій Каразінського університету, авторка понад сотні публікацій у провідних наукових журналах, що входять до бази Scopus, лауреатка гранту Президента та стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених, лауреатка конкурсу проєктів молодих учених МОН України, лауреатка Премії Президента, лауреатка конкурсів «Вища школа Харківщини – кращі імена» та «Кращий молодий науковець Харківщини», лауреатка премії L'Oréal «Для жінок у науці» 2019 року; авторка патентів, монографій та науково-методичних посібників для здобувачів вищої освіти в області медичної та біологічної фізики. Напередодні нашої зустрічі Валерія Михайлівна була нагороджена Почесною грамотою Харківської обласної державної (військової) адміністрації. Усіх досягнень пані Валерії не перелічити. Але головне досягнення, як зазначає сама науковиця, робота в стінах рідного університету попри війну.

– Пані Валеріє, вітасмо з нагородою. Які ваші емоції від її отримання? Що, на

вашу думку, дає успіх у науковій роботі?

– Головна емоція сьогодні – гордість і за наш університет, який вистояв у такі надзвичайно скрутні часи, і за весь наш незламний народ. Вважаю, що успіх швидше прийде до людини, яка працює «на своєму місці», іншими словами, не просто працює, а живе тим, що робить.

– Над якими важливими проєктами наразі працюєте, у що, так би мовити, занурені?

– Зазначу, моя наукова діяльність пов'язана із біомедичними нанотехнологіями. Це унікальна галузь, своєрідне місце зустрічі фізики, біології, хімії, математики, що дозволяє доторкнутись до глибин нашого організму, на рівні молекул пізнати, як ми функціонуємо. Наразі наша кафедра працює над кількома проєктами, які пов'язані з наноматеріалами та наномедициною. Це, наприклад, оцінка можливості створення нанопереносників протипухлинних препаратів на основі білкових та ліпідних наночастинок. Такі наноконтейнери можна навантажити і терапевтичними, і візуалізуючими агентами, і молекулами, які спрямують наноносій до пухлинних клітин.

– Пані Валеріє, як війна вплинула на вашу наукову діяльність і дослідження?

– Звичайно, війна суттєво вплинула на діяльність нашої наукової групи. Досить сказати, що вже 25 лютого була повністю знищена наша лабораторія в головному корпусі ННІ «Фізико-технічний факультет» у П'ятихатках, вул. Курчатова, 31. Ми втратили багато дорогого сучасного обладнання. Але це не зупинило нашу наукову діяльність, ми просто змістили акценти на комп'ютерне моделювання та дизайн молекулярних систем, які згодом буде досліджено експериментально.

– Як українська наука переживає війну у вашій галузі, які кроки потрібно зробити, аби вона залишилася життєздатною?

– Головне багатство як суспільства в цілому, так і науки, зокрема, – це люди! У нас дуже багато талановитих науковців, які прагнуть працювати саме в Україні. Для того, щоб українська наука залишилась життєздатною, треба, перш за все, зберегти людський потенціал, зберегти наукові школи. Я дуже пишаюсь нашим факультетом, який, незважаючи на значні руйнування, продовжує плідно працювати. Суспільству важливо зрозуміти – коли науковці кажуть про свої біди, коли вони намагаються якось запобігти руйнівним тенденціям, вони опікуються не власною долею. Їх турбує передусім якість життя співвітчизників, сьогоднішня й перспектива нашої країни.

– Чи змінились ваші особисті та наукові цінності або погляди на життя через досвід війни?

– Не можу сказати, що цінності, як особисті, так і наукові, змінились через війну. У цьому сутність справжніх цінностей – залишатись незмінними незважаючи ні на що!

– Які ваші плани на майбутнє?

– Головний план – вистояти й перемогти, і в масштабі всієї нашої країни, і в масштабі нашої наукової спільноти. Мрію створити Центр кооперації фундаментальної та прикладної науки, де б наукові розробки відразу тестували та виробляли.

– Поділіться, будь ласка, напередодні новорічних свят важливим?

– Я відчуваю гордість від того, що належу до великої й згуртованої каразінської родини, яка встояла перед темрявою зла, і є одним із джерел того світла, яке здолає цю темряву. Бажаю, щоб 2024 рік був набагато кращим і цікавішим! Нехай нове та світле обов'язково прийде в наші домівки, а життя буде сповнене новими перемогами, новими здобутками у 10 000 степені!

Дар'я ГРЕЧУХА,
студентка соціологічного факультету.

Освіта і війна

СТУДЕНТКА, ПРЕСОФІЦЕРКА АНЖЕЛА ШПИЧАК: «НЕ ПОДВИГ, А ОBOB'ЯЗОК!»

Анжелі Шпичак 23 роки, дівчина вже встигла закінчити Національну академію Національної гвардії України, де навчалася на військового перекладача. Щоб стати досвідченішою, дівчина обрала другу освіту в Каразінському університеті, спеціальність – аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика. Наразі Анжела працює пресофіцеркою в одній з військових частин НГУ, а саме в 15-му Слов'янському полку та вдало поєднало навчання й роботу.

– Анжело, яким було життя в мирний час, ваш студентський досвід?

– Краще сказати, курсантський досвід – життя було дуже складним. Є деякі, хто поєднує роботу та навчання, а от курсанти поєднують навчання та ще й військову службу, де в тебе є свої обов'язки. Тому до 24 лютого 2022 року, я добре знала, що таке військова служба та військовий обов'язок, навіть не здогадуючись, що військовий вишкіл так ґрунтовно знадобиться по життю.

– Для багатьох українок рішення піти на війну – це подвиг, який заслуговує глибокої поваги. Розкажіть про ваш досвід? Що є найскладнішим на війні?

– Це не подвиг, а обов'язок! Я ще зі школи почала планувати вибір своєї майбутньої професії. Основну увагу приділяла вивченню англійської мови, аж раптом натрапила випадково на сайт академії Нацгвардії, вирішила, чому б не спробувати свої сили у військовому перекладі, ставши в майбутньому офіцером. Мрія здійснилась.

Оскільки я працюю пресофіцеркою, для мене дуже важливо показати бойовий досвід НАШИХ ХЛОПЦІВ, які пишуть історію нашої держави своєю кров'ю. І я буду залишатися в Донецькій області допоки ми не повернемо наші землі. А от найскладнішими для мене є дві речі. По-перше, пропускати крізь себе всі історії бійців, прослуховувати всі інтерв'ю військових, усвідомлювати, що вони пережили. По-друге, це втрачати побратимів. Найболючіше, що може бути... Я ніколи не могла уявити, що у свої двадцять три, буду привозити загиблих синів до матерів, бачити їх пустку в очах та шукати відповіді на питання, на яких немає відповідей: «Що останнє він говорив? Як себе почував?». Це мій біль.

– Чи відчували дискримінацію в армії через те, що ви жінка?

– Ніколи. Зазвичай, я виконую свої функціональні обов'язки, які від мене вимагають як від військовослужбови-

ці, а зі сторони чоловіків є ті, хто підтримує, є ті, хто заздрить. Жартома: чоловічий колектив гірший за жіночий.

– Що б ви хотіли сказати жінкам, які зараз думають про те, щоб піти воювати?

– Гадаю, воювати одразу на «нуль» з жінок ніхто не відважиться. Я не заперечую, що є жінки бойові медикині, снайперки. Особисто таких знаю і вклоняюсь їм. Якщо будь-яка жінка бажає піти на військову службу, то є багато професій, які потрібні в тилу. Хоч це й звучить «дискримінаційно», але воювати – це не жіноча справа. Додам: я просилась поїхати ближче до «нуля», аби познати матеріал, та мене не пустили командири, за що дякую їм.

– Поділіться вашим посланням до каразінської спільноти?

– Викладачі в Каразінському – золото.

– Про що ви мрієте в новому році?

– Моє найголовніше бажання, аби наші діти не знали війни. Терпіння та сил нам у новому 2024 році. Нехай наших захисників оберігає Бог!

Текст: Дар'я ГРЕЧУХА, студентка.

Університетські ювілеї – 2023!

ТРОНЬКОЦЕНТРУ — 15! ДОБРІ СПРАВИ ДАЮТЬ СВОЇ ПЛОДИ!

Центр наукового краєзнавства був створений у Каразінському університеті у 2008 р. на виконання Постанови Кабінету Міністрів України, яка затвердила першочергові кроки для державної підтримки цього напрямку наукових досліджень та громадського руху. Передбачалося, що подібні науково-дослідницькі осередки будуть створені в усіх найбільших університетах України. Але, як показав час, саме харківський центр став з-поміж них найбільш дієвим та продовжує свою творчу активність уже 15 років. Напередодні ювілею я завітала до заступниці директора Центру українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька Ольги ВОВК, аби підбити підсумки та запланувати нове. Ольга ВОВК:

– Звичайно, витoki краєзнавчої науки у стінах Харківського університету набагато давніші: дослідження природних ресурсів та історико-культурної спадщини Слобідської України активно вів ще його засновник Василь Назарович Каразін, 250-річчя якого ми святкували нещодавно. Його напрацювання в подальшому були продовжені й розвинені багатьма поколіннями університетських професорів і вихованців. Представники Харківського університету брали активну участь і в організаційному оформленні краєзнавчого руху, зокрема, у створенні в 1925 р. Українського комітету краєзнавства. З 1990 р. розгорнула свою роботу Національна спілка краєзнавців України. Першим головою цієї організації став найвідоміший і найавторитет-

ніший український вчений у галузі локальної та регіональної історії – Герой України, наш земляк-слобожанин, академік Петро Тимофійович Тронько. Ця неординарна людина стояла біля витоків цілої низки знакових для сучасної України музейних та меморіальних комплексів (у Києві, на острові Хортиця, у Сквородинівці тощо), координувала діяльність сотень тисяч фахівців та аматорів у процесі написання багатомовних енциклопедичних видань краєзнавчого характеру. Знаково для нас те, що у 1997 р. П. Т. Тронько був обраний Почесним доктором, а з 2003 р. і до кінця життя (до 2011 р.) очолював Наглядову раду Харківського університету. Про це кожен може прочитати на ошатній меморіальній дошці, яка нині при-

Університетські ювілеї-2023!

крашає фасад Головного корпусу Каразінського. Цей видатний науковець і громадський діяч багато посприяв створенню та становленню нашого підрозділу, тому в 2012 р. університетському Центру краєзнавства було надано його ім'я (скорочено ми так і зevamo: ТронькоЦентр). Отже, Каразінський університет має давні та потужні краєзнавчі корені, наша діяльність є органічним продовженням традицій, закладених багатьма поколіннями попередників.

– Як змінювався ТронькоЦентр за 15 років: основні напрямки діяльності, головні проєкти, здобутки?

– Основними напрямками діяльності ТронькоЦентру були і залишаються вивчення та популяризація історико-культурної спадщини Слобожанщини, Харківщини, Харкова та Каразінського університету, підтримка та продовження традицій наукового краєзнавства у стінах одного з найстаріших університетів Східної Європи. За 15 років, що минули, певних видозмін зазнала організаційна структура нашого підрозділу. Так, у 2016 р. до ТронькоЦентру був доєднаний відділ етнографії, а в 2022 р. – відділ українських студій імені Д. І. Багалія (відтоді й центр змінив свою назву на поточну: Центр українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька). Відділ етнографії опікується цінною колекцією традиційних предметів народного вжитку (сільськогосподарські знаряддя та хатнє начиння, вишиті сорочки та рушники тощо). Найцікавіші зразки з етнографічної колекції були представлені для широкого загалу у межах кількох виставок, організованих на базі університетської художньої галереї імені Г. Семирадського. Співробітники ТронькоЦентру готують також різноманітні онлайн-виставки та проєкти (загалом їх нараховується вже понад 40). До реалізації багатьох із них були залучені студенти історичного факультету. Такі матеріали незмінно користуються увагою, а одного разу студен-

та Євгена Гладкого навіть запросили на обласне телебачення – розказати у прямому ефірі про підготовлений ним проєкт «Перегортаючи сторінки історії студентського харчування». ТронькоЦентр з 2013 р. виступає базою літньої краєзнавчої практики на історичному факультеті. Після настання пандемії COVID-19 практика перейшла у дистанційний режим, а студентам запропонували досліджувати пам'ятки рідних їм місцин. Зібрані та опрацьовані матеріали мають велику цінність, особливо зважаючи на те, що значна кількість описаних об'єктів після початку повномасштабного воєнного вторгнення була пошкоджена або знищена. Активно ділимося своїм досвідом зі студентами-каразінцями і в рамках інших проєктів. Наприклад, навесні та влітку 2023 р. провели «Школу екскурсовода», під час якої студенти слухали тематичні лекції та провідних фахівців Харкова й інших регіонів України і розробляли авторські екскурсії. Звичайно, лекції для слухачів читали і фахівці ТронькоЦентру, адже маємо чималий досвід проведення екскурсій (у тому числі англійськомовних) для гостей Харкова та Каразінського університету, які приїздили з багатьох регіонів України, а також із Болгарії, Естонії, Індії, Італії, Канади, Китаю, Німеччини, Норвегії, Польщі, США, Тайланду, Туреччини, Узбекистану, Чорногорії, Швеції та інших країн. Після закінчення проєкту деякі учасники отримали роботу за фахом: паралельно з навчанням в університеті відточують свої навички у Харківському обласному організаційно-методичному центрі туризму. Презентувати результати своїх краєзнавчих пошуків студенти можуть під час щорічної Міжнародної краєзнавчої конференції молодих учених (вона відбувається на базі історичного факультету Каразінського університету, а ТронькоЦентр є її співорганізатором). До речі, це найстаріша в Україні молодіжна наукова конференція такого профілю: вона безперервно проводиться з 1983 р. Цього року конференція пройшла 1 грудня і збрала онлайн по-

над 100 учасників не лише з Харкова та Харківщини, а й із Києва, Дніпра, Ніжини, Одеси, Полтави, Сум, Тернополя, Хмельницького, евакуйованих закладів з Донеччини та Луганщини, а також з Узбекистану. Також ТронькоЦентр виступає співорганізатором ще кількох регулярних наукових заходів: музеєзнавчого семінару «Луньовські читання» (спільно з історичним факультетом та кафедрою історіографії, джерелознавства та археології), Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні аспекти біографістики» (спільно з філософським факультетом та кафедрою українознавства) тощо. Розвиваємо міжнародне співробітництво, зокрема, в межах чинного договору з Академічною бібліотекою Латвійського університету. Звісно, активно взаємодіємо і з місцевими, харківськими інституціями: органами місцевої влади та місцевого самоврядування, національно-культурними і громадськими організаціями, архівами, музеями, бібліотеками та іншими профільними установами. Наприклад, співробітники ТронькоЦентру входять до складу експертних, науково-методичних та консультативних органів при Центральному державному науково-технічному архіві України, Державному архіві Харківської області, Національному музеї воєнної історії Слобожанщини, Обласному науково-методичному центрі охорони культурної спадщини, Обласному організаційно-методичному центрі туризму тощо.

– Кілька слів про колектив ТронькоЦентру, хто ці люди?

– Команда ТронькоЦентру невелика, але потужна. Беззмінним її очільником є професор Сергій Михайлович Куделко, який одночасно є головою Харківського відділення Національної спілки краєзнавців України. Такий синтез академічного знання і громадської активності дозволяє вирішувати поставлені перед нашим підрозділом завдання. Більшість

Університетські ювілеї-2023!

працівників підрозділу за фахом є істориками, проте маємо у штаті також етнологів і культурологів. Важливо відмітити також те, що майже всі наші співробітники мають наукові ступені, а інші зараз працюють над його здобуттям, навчаючись в аспірантурі.

– Краще знання, історія, культура, як зброя на війні: що вивчає центр сьогодні? Чи відбудеться пошук нових форматів?

– В перші місяці повномасштабного воєнного вторгнення всі сили були спрямовані насамперед на порятунок пам'яток Харківщини і, насамперед, Каразінського університету. Наприклад, на початку березня 2022 р., коли внаслідок ракетного обстрілу майдану Свободи сховища університетського Музею археології був затоплений водою, директор нашого центру С. М. Куделко брав участь у пошуку потужної помпи для відкачування води, що допомогло врятувати унікальну археологічну колекцію. Починаючи з квітня 2022 р. ми за дорученням відділу топоніміки та охорони історико-культурного середовища Харківської міської ради займалися координацією допомоги місцевим закладам культури: потрібно було з'ясувати, які саме матеріали та обладнання потрібні їм для порятунку будівель та колекцій. Це було непросте завдання, оскільки на той час Харків знаходився під щоденними обстрілами, не ходив громадський транспорт, офіційні телефони міської мережі в багатьох випадках не працювали через руйнування, а чимало співробітників музеїв, архівів та бібліотек евакуювалися з міста. Тим не менше, зв'язки були налагоджені, і вже за кілька місяців до Харкова надійшов великий гуманітарний вантаж від Міністерства культури та національної спадщини Польщі та Польського центру допомоги культурі в Україні. Тоді допомогу на загальну суму близько 3 млн. грн. отримали понад 20 закладів Харкова й області, у тому числі і профільні підрозділи Каразінського університету. Невеликим важливим завданням видається

зберегти пам'ять про події нинішньої війни. Особисто я на початку повномасштабного вторгнення, розмірковуючи про те, чим можу бути корисною рідному університету в цей складний час, розпочала вести щоденну хроніку університетського життя. Фіксувала і завдані війною втрати та руйнування, і події, що в мирному житті здавалися буденними, а в умовах війни видалися справді героїчними (чого варте було, наприклад, те, що вже 3 березня 2022 р. співробітникам університету була нарахована зарплата за лютий!). Уже в 2023 р. на доручення ректорки нашого університету, професорки Тетяни Євгенівни Кагановської ми розпочали збір спогадів та свідчень представників каразінської спільноти про життя університету в умовах повномасштабної війни. Людська пам'ять швидкоплинна, з часом гострота емоцій вибухає (тим більше коли йдеться про важкі, травмуючі епізоди – так спрацьовує механізм психологічного захисту), тому дуже важливо «по гарячих слідах» зберегти інформацію про те, як університет живе і бореться з усіма викликами сьогоднішнього дня. З червня 2022 р. співробітники ТронькоЦентру стали учасниками наукового проєкту «МІСТО І ВІЙНА: руйнування, збереження та переосмислення міської культурної спадщини великих міст Південно-Східної України в період російської військової агресії», що дістав фінансову підтримку Канадського інституту українських студій Альбертського університету (м. Едмонтон). В межах цього проєкту була записана низка інтерв'ю з експертами у галузі роботи зі спадщиною, а також підготовлений спеціальний випуск «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Історія». Серед опублікованих там статей можу відзначити розвідку провідного фахівця ТронькоЦентру, PhD Олексія Миколайовича Янкула, який звернув увагу на такий цікавий феномен, як «листи до Харкова». Навесні-влітку 2022 р. багато хто з евакуйованих харків'ян почав сумувати за рідним містом і писати йому в соцмережах листи, ніби до рідної людини. Наш колега дослідив

87 таких джерел і з'ясував, які локації найчастіше згадували містяни (до речі, однією з них став Каразінський університет), встановив, що Харків у їхніх очах поставав незламним, нескореним та стійким, квітучим, а не зруйнованим, таким, куди хочеться повернутись, щоби відбудувати його ще кращим, ніж раніше. Цінність цього дослідження підсилюється тим, що за минулий час доступ до значної частини проаналізованих дописів унеможливився. Звичайно, ми працюємо і над проєктами, не пов'язаними безпосередньо з сучасними воєнними подіями. Наприклад, у серпні цього року стали співорганізаторами історико-наукової експедиції до селища Бабаї Харківського району, де відкрився новий туристично-краєзнавчий маршрут до 300-річчя з дня народження Г. С. Сковороди. Продовжуємо і публікаційну активність: наприклад, на цьогорічну університетську виставку нової літератури подано 8 видань, оприлюднених протягом 2022–2023 рр., авторами та співавторами яких стали співробітники ТронькоЦентру.

– Ваші підсумки роботи та плани на майбутнє напередодні ювілею та новорічних дат?

– Наші мрії, напевне, співзвучні думкам мільйонів українців, які прагнуть побачити свою країну вільною, звияжною, квітучою. Що ж стосується планів, то хотілося б сказати словами почесного члена Харківського університету, видатного літератора, природодослідника і філософа Йоганна Вольфганга Гете: «Думки – це бруньки, слова – квіти, поживний плід – лише в корисній справі». Тож сподіваємося, що колектив ТронькоЦентру у прийдешньому році зможе доповнити загальний урожай Каразінського університету і своїми скромними плодами.

Спілкувалася Ліна ТИМАРСЬКА.

Фото: Ольга ВОВК зі студентами на краєзнавчій практиці.

Молода наука 2023! Новорічні підсумки!

НАУКОВЕЦЬ ДЕНИС ПРОТЕКТОР: «ДОВІРУ В НАУЦІ ЛЕГКО ЗАСЛУЖИТИ, ЯКЩО ДАТИ КОНКРЕТНИЙ РЕЗУЛЬТАТ»

Наукові дослідження в Каразінському університеті неспроможні були загальмувати ні пандемія коронавірусу, ні повномасштабне російське вторгнення: кожен вчений чітко усвідомлює, що саме наука наближає нашу перемогу – і над вірусами, і над російськими варварами. Незважаючи на всі небезпеки, пов'язані з війною, вчені Харківського університету активно продовжують освітній та науковий процес, отримуючи гідне визнання. Заступник директора з навчальної роботи навчально-наукового інституту комп'ютерної фізики та енергетики, доцент Денис Протектор нещодавно був нагороджений Почесною грамотою Харківської обласної державної (військової) адміністрації та визнаний кращим молодим науковцем. Про життя, досягнення та конкурентоздатність українських науковців читайте в інтерв'ю з Денисом Олеговичем!

– Пане Денисе, ось і минає 2023 рік, підбийте підсумки, яким він був для вас? Над якими важливими проєктами наразі працюєте?

– 2023 рік для мене став роком активних наукових досліджень. Наразі я є одним із виконавців у двох наукових

проєктах, які були подані на «Конкурс проєктів молодих вчених». Перший проєкт спрямований на дослідження та впровадження нових детекторів гамма-нейтронного випромінювання для потреб комп'ютерної томографії. Інший проєкт стосується розробки новітніх методів для виявлення забруднювальних речовин у водних об'єктах України за допомогою мікрохвильових метаповерхонь. Паралельно з цим вже подано та готую до друку низку статей у наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science. Окрім наукової діяльності, велику увагу приділяю також і методичній роботі. Нещодавно було подано запит до центру електронного навчання Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на проходження сертифікації одного із дистанційних курсів, розробниками якого є я та директор ННІ комп'ютерної фізики та енергетики, доцент Ірина Василівна Гарячевська. Тож триває активна всебічна робота.

– Вітаємо з заслуженою відзнакою! Що, на вашу думку, дає успіх у науковій роботі?

– Дякую за привітання! Було дуже приємно отримати цю, безумовно, престижну та високу нагороду від Харківської обласної державної (військової) адміністрації. Тим паче, що це є перша моя нагорода такого рівня. Безмежно вдячний директору ННІ комп'ютерної фізики та енергетики Гарячевській Ірині Василівні та керівництву Каразінського університету за високу оцінку моєї науково-педагогічної діяльності та за те, що відзначили мої результати. На мою думку, успіх у науковій роботі залежить від кількох факторів, зокрема, працьовитості й наполегливості. Наукова робота вимагає багато часу, зусиль і самовіддачі. Авторитет, успіх, довіру в науці можна заслужити, якщо дати конкретний результат.

– Пане Денисе, як українська наука переживає війну у вашій галузі, які кроки потрібно зробити, аби вона залишилася життєздатною?

– Війна в Україні завдала значних збитків українській науці, зокрема й природничим наукам. Частина наукових установ були пошкоджені або зруйновані, а науковці були змушені покинути свої домівки та переїхати в інші регіони України або за кордон. Незважаючи на це, наука в Україні продовжує розвиватися. Це стало можливим завдяки зусиллям українських науковців, які продовжують працювати в складних умовах, а також завдяки підтримці міжнародної спільноти. Наразі все частіше надходять пропозиції від закордонних партнерів щодо проведення спільних наукових досліджень з фізики та енергетики. Частина з них орієнтована на післявоєнне відновлення України, зокрема в галузі енергетики. Для збереження та розвитку науки в країні в цілому, на мою думку, необхідно, сприяти відновленню пошкоджених наукових установ, посилювати співпрацю між українськими та закордонними науковцями, а також підтримувати українських науковців, шляхом надання грантів, стипендій тощо.

– Плани на майбутнє? Думки в новорічний час...

– Планую продовжувати активно займатися науковою діяльністю, і, звісно ж, викладацькою, а також брати участь у різних профорієнтаційних заходах університету з метою популяризації науки серед молоді. Хочу привітати каразінську спільноту з прийдешніми різдвяними та новорічними святами. Нехай Каразінський університет і надалі залишається центром наукових досліджень, освіти та культури в Україні. Бажаю всім мирного неба, натхнення й реалізації задуманого!

Текст: Ліна ТИМАРСЬКА.

До національного тижня читання-2023

ПІД ПОДУШКУ ЧИ ПІД ЯЛИНКУ? ТОПОВІ КНИГИ ВІД КАРАЗІНЦІВ

Газета «Каразінський університет» на підтримку національного тижня читання 2023 дослідила, що читають каразінці та які книги вони покладуть під ялинку.

Проректор з науково-педагогічної роботи, доцент **Анатолій БАБІЧЕВ:**

– Поклав би під ялинку книги *Сергія Жадана та Ліни Костенко*. Їхні твори та поезію залюбки читаю. Нещодавно придбав книгу *Вікторії Берещак «Комунікаційна стратегія в бізнесі. Як досягти максимуму в спілкуванні з аудиторією»*. Задоволений!

Доцентка прикладної соціології та соціальних комунікацій **Анна ЗІНЮК:**

– Я до читання ставлюся позитивно й люблю читати у вільний час. Зараз мало читаю, бо небагато вільного часу у зв'язку з сесією. Останні два роки віддаю перевагу класиці або книжкам з певним психологічним аспектом. *«Кафе на краю світу» Дж. Стрелекі* – книга, яку нещодавно прочитала. Гадаю, чудовий подарунок під ялинку.

Заступниця директора центральної наукової бібліотеки **Олена БАБІЧЕВА:**

– Книга для мене – це окремий світ, той, що, можливо, недосяжний у буденності. Людина має потребу поринати в інші світи, часи, обставини зі своїми емоціями, спогадами, порівняннями, пізнанням нового. Книги – це політ уяви, вони надихають і створюють настрій або спонукають до роздумів і дають відповіді на запитання. Улюблених авторів і творів у мене дуже багато. Але особливим є *Харукі Муракамі*, завжди сліdkую за його творчістю. Серед українських сучасних авторів – проза *Сергія Жадана*. Під ялинкою бажано кожному знайти свою особливу книгу, яку можна відчути душею. Запрошую до бібліотеки, де можна отримати книги на різні смаки.

Доцентка, в. о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії **Ірина ДЕРІД:**

– *Обожнюю читати! Сама люблю і іншим раджу. Цього року мене рятувало перечитання Агати Крісті. Хотілося перечитати, щоб зануритися в довоєнне минуле. І там така англійська манірність і стриманість, що мені це необхідно було, щоб абстрагуватися від буремних подій сьогодення. Наразі в мене під подушкою «Море, море» Айріс Мердок. Не можу жити без фентезі. Причина така ж: абстрагуватися від проблем реальних та зануритися у вигаданий чарівний світ. Із задоволенням перечитала «Захар Беркут» разом із дочкою за шкільною програмою.*

Деканеса факультету іноземних мов, доцентка кафедри англійської філології, кафедри східних мов та міжкультурної комунікації **Світлана ВІРОТЧЕНКО:**

– На жаль, часу для читання книг дійсно обмаль, оскільки дуже багато роботи. Здебільшого читаю нормативні документи або наукові праці дотичні до моїх наукових розвідок. Під ялинку поклала б книгу *Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі»*.

Доцентка кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій **Аліна ЯКОВЕНКО:**

– Не уявляю своє життя без книг. Тільки закінчила *«Мистецтво любові» Е. Фромма*, *«Зелене світло» Макконагі*. Раджу.

Доцент, виконавчий директор благодійного фонду **Каразінського університету** **Сергій МАХНОВСЬКИЙ:**

– Книга – це для мене можливість глибокого релаксу та осмислення, а також дороговказ щодо вирішення складних питань. Часу, зрозуміло, не вистачає через зайнятість, сесію, але намагаюся цьому приділяти, хоча б 20 хвилин на день, щоб почитати та не застигати. Я абсолютно щасливий від тих книг, які прочитав останнім часом: *Дж. Колонна «Перезавантаження»*, *М. Макконагі «Зелене світло»*, *В. Пекар*

«Різнобарвний менеджмент», В. Франкл «Людина в пошуках сенсу», А. Фергюсон, М. Моріц «Менеджмент у стилі «Манчестер Юнайтед»».

Студент 4-го курсу соціологічного факультету **Артем БОГУН:**

– Ми є те, що ми читаємо. Для себе обираю українську сучасну літературу. У цьому році моїм відкриттям стали книги автора перших українських технотрилерів. Сам прочитав і поклав би під ялинку мегакруті бестселери: *«Не озирайся і мовчи», «Жорстоке небо»*.

Заступниця голови студентської ради **Каразінського університету**, уповноважена з питань державної мови **Тетяна СЕГЕДА:**

– З української літератури читаю і тримаю під подушкою *Ліну Костенко «Триста поезій»*. Люблю англійські та французькі книги. З останнього – *Deepak Chopra Self Power: Spiritual Solutions to Life's Greatest Challenges та Elizabeth Gilbert «Eat, Pray, Love»*. Під ялинку б поклала красиву ілюстровану книгу, яка за версією *New York Times* стала однією з кращих дитячих видань. Це книга українських авторів *Тараса та Мар'яни Прохаськів «Хто зробить сніг»*, що вийшла англійською мовою під назвою *«Who will make the snow»*.

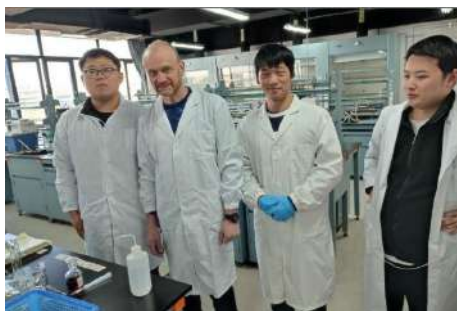
Рік 2023 добігає кінця. Цікаво, а що цього року з книжкового світу рятувало і захоплювало вас?

Текст: *Слизавета МАНЖОС*, студентка.

Контроль якості освіти

ВІД СЕСІЇ ДО СЕСІЇ: ПРАВИЛА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ ВІД СЕРГІЯ ЄЛЬЦОВА

Заліки та іспити вже на носі, новорічний подарунок кожного студента – закрити сесію «на відмінно»! Як підготуватися та успішно скласти сесію, знає заступник начальника навчального відділу, доцент Сергій ЄЛЬЦОВ.

– Які конкретні стратегії ви порекомендуєте студентам для підготовки до іспитів, які дозволять їм вивчати матеріал ефективно і запам'ятовувати його на довготривалий період?

– Мало, хто з людей здатний запам'ятати, наприклад, зміст підручника після першого його прочитання. Тому для успішного складання іспитів необхідно працювати з навчальним матеріалом протягом семестру на лекціях та практичних заняттях, потім повторювати його вдома.

– Пане Сергію, який оптимальний баланс між обов'язками та особистим розвитком студентів під час сесії?

– Я вважаю, що неправильно відокремлювати навчання від особистого розвитку людини. Сесія є важливим етапом студентського життя, який вимагає всебічної зосередженості та організованості, це ті зусилля, спрямовані на досягнення успіху, які їй сприяють особистому розвитку.

– Які основні помилки студентів під час сесії, і як їх уникнути?

– Помилкою буде намагатися запам'ятати весь навчальний матеріал, на це може просто не вистачити часу та пам'яті. Краще намагатися усвідомити

ти загальний зміст та основні закономірності навчальної дисципліни, з яких потім можна буде отримати або зрозуміти певні другорядні факти.

– Які поради ви маєте щодо управління стресом і підтримки емоційного благополуччя?

– Для управління стресом та зниження його рівня під час сесії, знову ж таки, можна рекомендувати постійну роботу з навчальним матеріалом протягом семестру. Якщо цього не було зроблено, то необхідно об'єктивно оцінювати свої можливості та не намагатися будь-якою ціною отримати максимальні оцінки. Вже що буде, то й є правильним результатом, який потрібно сприймати таким, як він є, об'єктивним. А потім вже робити висновки, що можна зробити у майбутньому, щоб досягти кращих результатів.

– Які підходи до оцінювання ви вважаєте найбільш справедливими та мотивуючими для студентів під час сесії?

– На мій погляд, найбільш об'єктивним засобом оцінювання результатів навчання є усний екзамен. Але, на жаль, з кожним роком такий спосіб отримання оцінки стає для студентів все більш важким, оскільки вони все більше звикають до складання тестів та письмових іспитів.

– Як працюють механізми виявлення та запобігання плагіату в університеті?

– У нашому університеті використовуються дві системи виявлення плагіату. Для перевірки дипломних і дисертаційних робіт, а також навчально-методичних праць використовуємо польську антиплагіатну Інтернет-систему Strikeplagiarism.com. Для перевірки статей, які подані до друку у наукових періодичних виданнях університету, використовуємо систему Unichack.com. Під час перевірки наші оператори завантажують роботу на сервер

системи, і там, власне, й відбувається перевірка тексту на подібність, за результатами перевірки ми отримуємо звіт подібності, який містить характеристики роботи, які визначають рівень її схожості до текстів, що розміщені в Інтернеті та власних базах даних системи. Також у звіті подібності міститься інформація про джерела, з якими було виявлено подібність тексту, що дає можливість встановити, чи дійсно у роботі наявний плагіат, чи ні. Напередодні сесії хочеться звернутися до студентів думкою одного американського письменника – «Копіювання з одного джерела – це плагіат, копіювання з двох джерел – дослідження!». Творіть, досліджуйте, навчайтеся – це набагато краще, цікавіше, продуктивніше, аніж красти успіх у самого себе!

На момент нашої розмови Сергій Віталійович знаходиться в Китаї, де активно залучений до освітнього проекту нашого університету разом з Hangzhou Normal University.

– Пане Сергію, поділіться досвідом роботи з китайськими студентами?

– Наразі я у складі групи наших викладачів працюю у Hangzhou Normal University. Ми працюємо тут зі студентами, які навчаються за освітніми програмами «Прикладна хімія» та «Хімія полімерів», викладаємо їм всі хімічні дисципліни, що передбачені навчальним планом. Заплановано, що кожний викладач знаходиться у Китаї два місяці та повністю проводить заняття зі своєї дисципліни, а потім приймає екзамен. Таким чином, у наших китайських студентів складається цікава ситуація, коли вони всі семестрові предмети вивчають протягом двох місяців, та двічі за семестр є період, коли вони складають іспити.

Бажаємо успіхів та чекаємо цікавих розмов з науковцем у новому році.

Анастасія ОДИНЕЦЬ, студентка.

Варто чи ні? Поєднати навчання і роботу?

ВІД СЕСІЇ ДО СЕСІЇ СТУДЕНТИ ЩЕ Й ПРАЦЮЮТЬ!

Сучасна молодь не бажає «сидіти на шиї» у батьків, а прагне заробляти гроші самостійно, тим паче в цей скрутний час. Читайте в номері думки студентів, що працюють та діляться досвідом, чи варто поєднувати роботу й навчання? Як поєднати перше та друге на власному прикладі, і як допомагає з роботою альма-матер?

Мене звали Артем БОГУН, я студент четвертого курсу соціологічного факультету. Уже з другого курсу я почав працювати у сфері арбітражу трафіку. Працюю в офлайні 5–6 днів на тиждень з 10:00 до 20:00. Моя робота полягає у вирішенні конфліктів та оптимізації рекламних кампаній у мережі. Роботу знайшов завдяки сайту work.ua. Потрапив у кампанію взагалі без досвіду, але успішно пройшов навчання та швидко почав заробляти. Робота в арбітражі трафіку дозволяє мені поєднувати креативність та аналітику, шукаючи оптимальні рішення для рекламодавців. Однак, мушу визнати, що через зайнятість навчання в Каразінському кульгає... На жаль, через свій графік я не встигаю відвідувати лекції та семінари. Рівновага між роботою та навчанням стала ахіллесовою п'ятою... Заборгованості, надолуження дедлайнів, перескладання переросли в стиль життя, з чим постійно борюся. Тож мій висновок: усе одночасно поєднувати та всюди встигати дуже складно, але отриманий досвід того вартий!

Аміна ШМАТОВА, студентка 3-го курсу юридичного факультету:

– Я отримую гроші в онлайн-просторі, заробляю на маркетингу, продажі товарів, заробляю і на арбітражі трафіку. Поєднувати навчання і роботу не просто, однак, «хвостів» у мене ще не було, докладаю максимум зусиль, щоб і не з'явилося надалі... Чесно кажучи, якби не війна, я б не шукала роботу на третьому курсі. Потрібно прожити життя студента, а на роботу ще всі ми встигнемо... Виняток – якщо дуже пощастило. А в якісь сумнівні контори, де треба сидіти за копійки, воно того не варто. Оскільки мені пощастило знайти роботу до душі, то я й наважилася. Робота + навчання – це серйозне навантаження, відповідальність і постійний брак часу. Захопленість однією справою завжди веде до зниження результатів в іншій. Але не бійтеся викликів і будьте відкритими до нових можливостей та завдань, за умови, що контора не шахрайська, та пощастило з вакансією!

Анастасія КОРІНЬКО, студентка 4-го курсу соціологічного факультету:

– Я завжди відчувала себе творчою особистістю й віддавала перевагу візуальному мистецтву. Під час навчання в Каразінському університеті зрозуміла, що хочу розвиватися у сфері вебдизайну та SMM. Наразі я створюю сайти на замовлення, розвиваю інстаграм-

акаунти (від київського бару до компанії, що виробляє вітаміни). У мої обов'язки входить розробка дизайну вебсайтів, створення графічних елементів, пошук нових рекламодавців, партнерів, створення та викладення фото- і відеоматеріалу. Я знайшла цю роботу завдяки мережі професійних контактів, друзів та одногрупників. Справжній виклик узгоджувати роботу та навчання, але я знайшла свій баланс. Важливо планувати свій час, визначати пріоритети та використовувати ефективні техніки управління часом. Скажу чесно – на всі семінари я не встигаю, але на лівій частці присутня та активна. Я також намагаюся знаходити проекти, які можуть служити складовою мого навчання та бути водночас корисним досвідом для кар'єри. Одного разу мені вдалося попрацювати з відомим блогером, що принесло мені не лише фінансовий прибуток, але й визнання у цій сфері. Важливо вірити у свій талант і завжди брати участь у цікавих проєктах, навіть, якщо вони спершу здаються чимось заважким. Завдяки своєму досвіду, я б порадила студентам не боятися вибіркості та визначати свої цілі. Важливо не лише отримувати досвід в обраній сфері, а й відчувати себе комфортно, бути задоволеними своєю роботою! Не забувайте й про освіту, важливість наукових та освітніх проєктів, які можна додати в робоче портфоліо!

Варто чи ні? Поєднувати навчання і роботу?

КАРАЗІНСЬКИЙ ПОЛЕГШУЄ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ СТУДЕНТІВ

Про працевлаштування студентів я дізнався в центрі розвитку кар'єри ХНУ імені В. Н. Каразіна, де інформацію мені люб'язно надала заступниця директора центру, пані Тетяна ПАНТЕЛЕЙМОНОВА.

– Пані Тетяно, як університет допомагає з працевлаштуванням студентам?

– Університети в Україні активно співпрацюють з роботодавцями та використовують онлайн-ресурси для сприяння працевлаштуванню студентів. Вони використовують студентські кар'єрні портали, такі як “Studcareer”, де розміщено майже 300 вакансій, програми стажування та практики від різних компаній. Також проводять вебінари, майстер-класи, та презентації компаній для студентів.

– Як змінився ринок праці під час війни?

– Ринок праці в Україні зазнав значних змін після початку війни. Кількість вакансій спочатку різко знизилася, але поступово почала відновлюватися. Заробітні плати залишилися стабільними, окрім водіїв, чия зарплата зросла. Багато роботодавців перейшли на дистанційну роботу та фріланс. Виникла потреба у фахівцях, які готові працювати віддалено.

– Через які платформи радять організувати пошук роботи?

– Для пошуку роботи рекомендую кілька платформ, як-от: Work.ua, Freelancehunt.com, Robota.ua, Jooble.org, OLX.ua Jobs.ua, UA.trud.com, та DOU.ua. Ці сайти надають широ-

кий спектр вакансій у різних сферах та дозволяють шукати роботу як на повний, так і на неповний робочий день.

– У яких сферах та на яких посадах є найбільший попит на студентів?

– Студенти та молоді фахівці мають попит у найрізноманітніших сферах, зокрема ІТ, медицині, логістиці, військово-промислового комплексу. Також існує значний попит на фахівців у сфері продажів, агробізнесу та медичної сфери.

– Пані Тетяно, яке ваше ставлення до роботи під час навчання?

– Позитивне. Але, обираючи важкі трудові будні, студент мусить бути готовим і після них до навчання!

Підготував Артем БОГУН, студент 4-го курсу соціологічного факультету.

Різдвяно-новорічні традиції та обряди

НЕВІДОМЕ ТА ВІДОМЕ ПРО РІЗДВО ТА НОВИЙ РІК В ІНТЕРВ'Ю З ФОЛЬКЛОРИСТОМ МИХАЙЛОМ КРАСИКОВИМ

Різдвяні й новорічні свята традиційно є популярними на території України. Це час об'єднання, спільності та тепла, яке ми переймаємо від покоління до покоління. Попри повномасштабне вторгнення росії люди продовжують святкувати зимові свята. Починаються вони ще з Миколая, а закінчуються Йорданом. Їх давно вже не уявляєш без тепла в душі та затишку в домі. Без ошатної ялинки, подарунків і веселощів. Але так було не завжди. Звідки взялися традиції носити зірку, ставити ялинку та кликати Діда Мороза розкаже етнограф, фольклорист, культуролог Михайло Красиков.

– **Чому саме фольклористика та традиції народних свят припали вам до душі й ви вирішили їх вивчати?**

– *Я виріс на околиці Харкова Новоселівці, де були старі бабусі, мазанки, кури, тобто до народної культури я був, як з'ясувалося пізніше, причетний змалку. Навчаючись на філологічному, під час фольклорної практики після першого курсу я вирушив у власну експедицію, тиждень блукав без копійки Богодухівщиною. Записав багато чого цікавого, і мені це надзвичайно сподобалося. Потім написав курсову роботу, отримував нагороди за наукові студентські праці.*

Пізніше в експедиціях у різних регіонах країни я провів багато часу і встиг поспілкуватися навіть із людьми, які були народжені у 1880-х роках – звісно, вони розказували те, що не розкажуть сьогодні й ті, кому зараз 100 років.

– **Пане Михайле, різдвяні та новорічні свята йдуть певним «пакетом». Коли сформувався канон їх святкування? Що лежить в їхньому корінні та живить нас, коли ми слідуємо цим традиціям?**

– *Починалося все з дохристиянських часів. Іхристиянство нічого особливого*

Фото: Вікторія ЯКИМЕНКО.

Різдвяно-новорічні традиції та обряди

не вигадало, якщо брати народні традиції та культуру. Щобільше, є таке уявлення, що християнство перемогло язичництво, – це абсолютно неправильна теза. Насправді язичництво пристосувало християнство до своїх потреб. Якщо брати Різдво, то ми знаємо, що діти й дорослі приходять колядувати. І ось один цікавий звичай, який ми зафіксували на Харківщині. Коли на Різдво приходили діди вітати господарів, один із них, виголошуючи колядку, тримав одну руку за спиною й, не обертаючись назад, освяченою крейдою малював на дверях кола – символ сонця. І насправді ходіння «зі звіздою» у ті часи, коли не було електрики, реально виглядало як принесення світла, сонця в хату – от така собі метафора. Сонце – це не тільки світло, а й тепло, запорука майбутнього врожаю. Отже, в хату вносили добробут. До того ж внести зірку, у якій горить свічечка, означає народження бога Сонця (Коляди) – і саме в цій хаті! Це дійство було інтимним і таємничим. На Різдво всім рідним обов'язково треба зібратися разом, навіть якщо хтось в далеких краях. Ми думаємо, що це так має бути, бо люди давно не бачилися. Але в народній культурі зовсім не цей сенс: коли всі зійшлися в сакральний час, а саме на Святвечір, – це вже магічна дія, запорука того, що протягом року всі ці родичі будуть живі, ніхто не помре. На Закарпатті цього вечора stoleшницю обмотують мотузкою чи ніжки столу ланцюгом (часто ще й замикають замком), щоб всі трималися купи.

Але свято Різдва потужний акцент робить і на єдності з предками, тому що предки забезпечують добробут. І якщо ти про них не дбаєш та забуваєш, у тебе будуть проблеми. Колись я був разом зі студентами в експедиції на Бойківщині (Івано-Франківська область). І ми напередодні Святої вечери поверталися в сутінках у село, де мешкали, і побачили на пагорбі безліч вогників. Ми не могли второпати, що це таке, але нас охопило почуття тихої радості. Коли ми дійшли до своєї

хати й спитали господаря, що це було, він відповів: «Це наш цвинтар, я там щойно був і теж лампадку поставив». Тобто перш ніж сідати за стіл, люди мають вшанувати предків і подарувати їм радість. У хаті теж згадували предків перш ніж починали їсти: ставили дідуха на покуті, поруч мисочку, куди відкладали потроху з усіх страв, свічку, водичку, тобто влаштовували трапезу для померлих.

– Розкажіть хоча б про один звичай, пов'язаний із кутею.

– Раніше було прийнято, щоб перед Святою вечерею господар брав ложку куті й жбурляв кутю до стелі. Як тільки він це зробив, діти зривалися з місця й ловили те, що відпадало. Це називалося «ловити щастя». У кого більше буде зернинок пшениці чи ячменю, той є найщасливіший. І цілий рік ця дитина вважалася щасливою, наприклад, вона кидала першу жменю зерна в землю при посіві. Але сенс цього жбурляння куті був у тому, щоб «усе йшло вгору» – як у прямому сенсі (швидко росли пшениця, льон, ячмінь та інші рослини, телятка, ягнятка тощо), так і в переносному (йшли вгору всі справи).

– Як відрізнялося святкування Різдва в місті й селі?

– На Заході України є багато елементів святкування, котрі присутні як в селі, так і в місті. Той же дідух ви зустрінете як у міських квартирах Львова чи Івано-Франківська, так і в сільських оселях цього регіону, з тією лише різницею, що міські дідухи будуть свого роду витворами мистецтва й придбані в майстрів, а сільські виготовляють господарі самотужки, і хто як вміє. А якщо говорити про Слобожанщину, то різниця у святкуванні Різдва й Нового року в селі та в містах, які, за великим рахунком, були великими селами, років 150–200 тому була, але несуттєва. Наша народна культура є аграрною, і зрозуміло, що міській люди-

ні не треба дбати про те, щоб бджоли роїлися, корова телілася, кури неслися. А в різдвяно-новорічній обрядовості багато чого пов'язано саме з цим. Що ж стосується ворожінь, то міським дівчатам, так само як і сільським, було цікаво, чи вийдуть вони наступного року заміж, а якщо так, то за кого. Наприклад, був такий звичай «слухати Долю»: дівчина брала ложку куті, виходила за поріг, а краще на дорогу або ж ще краще – на роздоріжжя, і прислухалася. Якщо загавкає собака – це погано, значить «життя буде собаче». А якщо голос подасть кізочка, а ще краще овецька – життя буде мирним, чоловік буде спокійним, не битиме.

Звісно, колядування та щедрування в тих чи інших формах звучали і в місті, і в селах, якщо говорити, наприклад, про Україну XIX століття. З 1990-х років ця традиція почала відроджуватися не в останню чергу завдяки закладам культури та окремим ентузіастам. У містах нашого краю більше заведено щедрувати та «засівати» на Новий рік, але зазвичай це приходять рідні чи знайомі хлопчики, і за попередньою домовленістю. Це сприймають як розвагу та невеликий бізнес для малечі й таке собі шоу для господарів. У магичність цих дій і слів насправді ніхто не вірить. У селах же, зокрема на Заході України, у більшій пошані колядки, доволі довгі й старовинні.

Років 15 тому в селі Лазещина Рахівського району на Закарпатті я ходив із чоловіками-колядниками, мене вразило, що вони підійшли під вікно хати, де не було нікого, але все одно виконали свій репертуар, мовчки розвернулися й пішли далі. Я у старшого спитав, навіщо вони співали, бачили ж, що там нікого немає. Він відповів, що «важливо хату оспівати». Тобто люди, які беруть участь у цій обрядодії, сприймають її як серйозну справу. А господар, який не зміг бути вдома на Різдво, дізнається, що колядники не оминули його дім, і дасть на благодійництво.

Різдвяно-новорічні традиції та обряди

– А як щодо постаті Діда Мороза?

– Мороз – це не тільки й не стільки персонаж українських казок, а й надзвичайно популярний персонаж різдвяно-новорічної обрядовості. До речі, він не обов'язково уявляється в образі діда. Існував ритуал, пов'язаний із цим героєм: перш ніж самим сідаючи за святвечірній стіл, треба погодувати Мороза. Господар одягається, бере кутю та ложку, виходить на подвір'я й трічі (з паузами) виголошує: «Морозе-Морозе, йди до нас куті їсти!» Далі знов була пауза, відповіді, звісно, не чулося, і господар урочисто промовляв: «Ну як не йдеш, то не йди та не морозь нас, наших діток, наші овочі, худобу!» (Перераховувалося не тільки все живе, що було в господарстві, але й те, що могло з'явитися протягом року). Так робили насамперед для того, щоб морозом не побило ранні посіви. Але яка прекрасна логіка: усе вороже, небажане (кликали ще вовків, градову хмару) треба запросити до святая святих – родинної вечери, а оскільки для них неможливо туди прийти, то далі за формулою неможливості, виголошеною в сакральний час, людина убезпечувала себе від агресії з їхнього боку. Ось такі джерела рудимента цього звичаю – кликання дітлахами Діда Мороза під час святкування Нового року в дитячих садочках.

– Розкажіть про ялинковий тріумф у світі. Звідки взагалі взялася ця традиція?

– Ялинка у нас асоціюється з Новим роком, однак традиційно ставили її саме на Різдво, на Новий рік вона просто залишалася. До речі, в Івано-Франківську років 10–15 тому я сфотографував 6 січня чоловіка, який щойно купив ялинку й ніс її додому; там є люди, які взагалі не святкують «радянський Новий рік», а деревце називають так, як воно називалося здавна – «різдвяна ялинка» (а ніяка не «новорічна»). Загалом ялинка – це візуалізація міфу про світове древо (а цей міф був у багатьох народів, зокрема й

у слов'ян), і оскільки у різдвяно-новорічний період світ народжується наново (як і сонце), головний атрибут творення світу, вічнозелене древо, більші ніж доречний, бо саме він робить всіх присутніх біля нього свідками цієї вічної втаємниченої містерії. До речі, вішання на «світове древо» яблук, горіхів та інших плодів було магичною справою – так гарантувався їх врожай у наступному році, і тільки значно пізніше це стало прикрасами та ласощами для дітей, а скляні прикраси в масовому випуску вперше з'явилися в Німеччині, лише в середині XIX ст.

– 1 вересня Православна церква України заявила, що переходить на новоюліанський календар. Який шлях потрібно пройти українському суспільству, щоб дійти згоди в тому, аби святкувати свята по-новому, разом з усім західним світом?

– Різдво потрібно святкувати саме 25 грудня, тому що Різдво – це кульмінація всього того, що було перед цим. Піст закінчується, люди розговляються, наступає «духовний прорив». А коли це свято було з 6 на 7 січня, люди вимушено переривали постування під час новорічних застіль на корпоративах, де не всі наважувалися бути «білою вороною». Однак справа не тільки в цьому. Більшість обрядів цього періоду мали вектор: від Різдва до Нового року. Наприклад, сміття з хати в цей сакральний період не виносилося (щоб ніхто «не вимівся» з хати та щастя не вимелося, не змінилися прибутки; звідси, до речі, метафоричний вираз про те, що «не треба виносити сміття з хати», бо тільки в цей період була така регламентація – у прямому сенсі). У новорічну ніч це сміття виносили в садочок, підпалювали разом із соломою – це називали «гріти діда» чи «гріти діду ноги», і це було пошанівком предків, яким «доручалося глядіти садок», аби не померз. А якщо йде спочатку Новий рік, а потім Різдво – тут вся логіка порушується. І якщо ви до 2023 року робили якісь «українські новорічні

ритуали» з 31 грудня на 1 січня, то ви жорстоко помилялися, бо їх треба було робити в ніч з 13 на 14 січня, у свято, яке в нас називають «Старий Новий рік» і яке на Сході України мало хто взагалі помічав. Тепер же все стає на свої місця.

– Чи важливо сприяти збереженню та переданню національних традицій щодо святкування Різдва та Нового року наступним поколінням?

– По-перше, це зв'язок поколінь, це заохлово. По-друге, це й практично, адже в цей особливий час багато проблем можна вирішити. Наприклад, розв'язати проблему з особистими ворогами: це роки сто тому українська дівчина у новорічну ніч могла захвати трішки прядива у дірочки, які є на лаві, і проказати: «Я не дірки, я роти затуляю моїм ворогам!» Або ж взяти ниточку і зав'язувати вузлики в тій кількості, скільки має ворогів, називаючи їхні імена. Потім треба покласти цю ниточку на лавку, сісти на неї та сказати: «Щоб мовчали цілий рік!» Навіть якщо ви не вірите в магію, чому б це не зробити – раптом спрацює? Та головне в цих святах – зв'язок з космосом і з предками, а це не так легко дається сучасним людям, які в більшості своїй не мають потреби в такому зв'язку.

– Кажуть, у новорічну ніч слова мають магичну силу! Що б Ви побажали читачам?

– Сьогодні можна бажати тільки перемоги нашій країні над ворогами. Звісно, треба дякувати нашим ЗСУ, які без магії, але тими засобами, які, на жаль, тільки й розуміє ворог, боронять Україну. І просити всі сили земні й небесні, аби зберегли життя всіх наших воїнів Світла.

Єва ВОЛОДЬКО, студентка філологічного факультету, ЛЖ-21.

Репортаж

ЗИМОВИЙ БЛАГОДІЙНИЙ БАЛ: 230 000 ГРИВЕНЬ НА ПІДТРИМКУ ЗСУ!

У світлий передріздвяний час особливо важливими для кожного з нас є взаєморозуміння, єдність і милосердя, які в час війни здатні тримати нас міцними й дужими. Сьогодні вся Україна об'єднана єдиним бажанням – бажанням перемоги, яка дозволить нашим захисникам і захисницям повернутися додому, а Україні дасть шанс на мирне й світле майбутнє. Благодійні акції напередодні Різдва вже стали доброю традицією в Каразінському університеті. 21 грудня 2023 року каразінська дружина родина провела благодійний зимовий бал. Організатором виступила Студентська рада, а генеральним спонсором виступила ІТ-команда NIX. Ми, студентки другого курсу філологічного факультету, дуже щасливі, що попри війну, та-

кож долучилися до магічного вечора. Квитки на подію отримали заздалегідь, поповнюючи банк свого факультету. Сам захід відбувся у ЄрміловЦентрі, де гості відчули атмосферу різдвяного дива. Був встановлений дрес-код у стилі Black Tie, відповідно до якого дівчата одягали коктейльні сукні чи ділові костюми, а хлопці – елегантні костюми темного кольору та світлі сорочки, доповнюючи образ краваткою або метеликом.

Учасників заходу привітала ректорка університету, професорка Тетяна КАГАНОВСЬКА, зазначивши, що цьогорічний різдвяний благодійний бал є особливим, оскільки студенти Каразінського університету доклали максимум зусиль, аби підтримати наших Героїв. Тетяна Євгеніївна: «Університет – це не лише про освіту і науку. Це й про виховання національно свідомої особистості. А щоб навчити молодь, ми самі маємо бути взірцем: віддавати своє тепло іншим, робити добро та докладати всіх зусиль для досягнення спільної мети – Перемоги нашої героїчної країни. Саме тому напередодні Різдва в стінах Каразінського

пройшов благодійний зимовий вечір, метою якого стала допомога нашим захисникам і захисницям. Щиро сподіваємося, що наш внесок допоможе, хоч на крок наблизить нашу спільну Перемогу! Я безмежно вдячна Студентській раді за чудову ініціативу та відмінну організацію заходу! І вдячна всім каразінцям, які долучилися до благодійного збору! Ми вчергове продемонстрували, що Каразінський – це велика родина, об'єднана високими цінностями. Разом ми сильні та незламні!»

Творче дійство розпочалося виступом ансамблю барабанщиків «Flash Drums». Потім гості насолоджувалися неймовірним вальсом, який підкорив серця своєю ніжністю. Справжній шквал емоцій викликала жива музика улюбленого колективу «Karazin Orchestra», який надав вечору ще більше вишуканості.

«Мені сподобалася атмосфера Каразінського балу. Музика, виступи, декорації. Я останній раз так красиво одягалася та почувалася перед великою війною, – розповідає Анна ОДОКІЄНКО, студентка другого курсу. – Бал зобов'язав вдягнутися красиво: вдячна за це!»

Репортаж

«Враження були спочатку змішаними, навіть не вірилося, що під звуки сирен, ми такі карколомно красиві, слухаємо класичну музику, спілкуємося, посміхаємося. Мрію, що скоро знову зберемося отак і святкуватимемо мирне життя», – поділився враженнями один з фотографів вечора, Олексій МУРАТОВ.

«Вечір пролетів неймовірно швидко, залишаючи найяскравіші враження. Благодійний бал для мене став справжньою пригодою, де я відчула щось натхненне, тепло й радість в оточенні неймовірних людей. Колись я розкажу своїм дітям, що під час війни я була на балу. Вони не повірять і засміються. І я сміятимуся з ними...» – розповідає Олександра ГОЛИШ, студентка другого курсу.

«Бал був магичним і фантастичним. Прийшла на нього тому, що мені дуже подобаються всі заходи від Студради. Це неймовірно круто, що навіть у такий складний час у каразінців є можливість збиратися разом та отримувати незабутні емоції. Звісно, я буду дуже рада й надалі відвідувати подібні заходи, бо на них є чудова можливість розвантажитися, ще й задонатити на ЗСУ. Маємо робити все, аби наші воїни відчували нашу підтримку, віру і допомогу!» – резюмує Софія ТЕСЛЮ, студентка першого курсу.

Голова Студентської ради Микита КУЧЕРОВ додав, що подібні вечори мають відбуватися, щоб ми трохи відволікались, відпочивали й мали сили далі працювати на перемогу. Також

Микита зазначив, що до збору коштів долучилися Студентська рада університету та Студентські ради факультетів, випускники, адміністрація університету, декани факультетів та всі небайдужі. Спільними зусиллями каразінцям вдалося зібрати 230 тисяч гривень, зібрані кошти підуть на закриття потреб 120 батальйону 113 бригади (зарядну станцію; акумулятори для Mavic; маскувальні костюми; рації).

Текст: Анастасія ОДИНЕЦЬ,
студентка другого курсу
філологічного факультету.

Фото: Юлія ГАЙДЕНКО
та Ярослав КРИСЕНКО.

Пам'ять

ЗАГИНУВ, ЗАХИЩАЮЧИ УКРАЇНУ, ВИХОВАНЕЦЬ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ КИРИЛО САМОЙЛЕНКО: УНІВЕРСИТЕТ СПІВЧУВАЄ...

З глибоким сумом повідомляємо, що 5 грудня 2023 року під час проведення екстреної евакуації поранених поблизу н. п. Вербове на Запорізькому напрямку загинув вихованець історичного факультету Каразінського університету Кирило Самойленко.

З листопада 2020 року Кирило Самойленко проходив строкову службу. Під час повномасштабного вторгнення був призваний на військову службу та

став на захист рідної країни у складі 15-ї бригади оперативного призначення «Кара-Даг» НГУ.

Обіймав посаду командира відділення. Захиснику було 22 роки.

Висловлюємо щирі співчуття родині загиблого, друзям і близьким. Світла та вічна пам'ять захиснику України Кирилу Самойленку...

ПІШОВ З ЖИТТЯ ОДИН З ІНІЦІАТОРІВ СТВОРЕННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ, ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРОФЕСОР КАРАЗІНСЬКОГО ОЛЕКСАНДР МАМАЛУЙ: УНІВЕРСИТЕТ СПІВЧУВАЄ...

кафедри філософії – у 1979 році. Захистив кандидатську дисертацію «Деякі філософські аспекти проблеми історичного прогресу (про категорію історичного прогресу у зв'язку з загальним критерієм розвитку суспільства)» у 1966 році, згодом – докторську дисертацію.

З 1963 року працював у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна на посаді доцента кафедри філософії. У 1987–1991 роках – завідувач кафедри філософії і соціології, проректор з гуманітарної освіти Харківського інституту інженерів залізничного транспорту.

Протягом 1991–2002 років – завідувач кафедри філософії, у 2002–2007 роках – завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії Каразінського університету. Один з ініціаторів створення філософського факультету в Каразінському університеті (2001 рік). З 2007 року – професор кафедри теоретичної і практичної філософії.

Олександр Олександрович був головою спеціалізованої ради при Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, відповідальним редактором «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія Філософії “Філософські перипетії”», член редколегії «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія Політологія», альманаху «Ойкумена», журналів «Віра і розум» і «Соціальна економіка». Заслужений діяч науки і техніки України (1999 рік). Нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2000 та 2005 роки), знаком Міністерства освіти і науки України «За наукові досягнення» (2005 рік), переможець конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» (2001).

На рахунку вченого понад 100 друкованих праць, 2 монографії. Підготував понад 30 кандидатів і консультував 8 докторів наук.

Колектив філософського факультету, колеги, друзі.

6 грудня 2023 року пішов у засвіти доктор філософських наук, професор, заслужений професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Олександр Олександрович Мамалуй. Він закінчив історичний факультет Харківського державного університету імені О. М. Горького у 1961 році, аспірантуру – у 1965 році, і докторантуру